

SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA TASVIRIY SAN'AT FANINI O'QITISH TEKNOLOGIYALARINING SAMARADORLIGI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17920704>

Namangan davlat pedagogika instituti professori
Abdullayev O'ktamjon Ergashevich

ANNOTATSIYA: *Ushbu maqolada sun'iy intellekt texnologiyalarining tasviriy san'atni o'qitish jarayonidagi pedagogik imkoniyatlari va samaradorligi tahlil qilingan. Tadqiqot davomida sun'iy intellekt asosidagi raqamli vositalar, generativ modellar, vizual tahlil dasturlari hamda avtomatik baholash tizimlarining o'quv jarayoniga ta'siri eksperimental tarzda o'rganildi. Olingan natijalar sun'iy intellektdan foydalanish o'quvchilarda badiiy-estetik kompetensiyalarni rivojlantirish, kreativ fikrlashni kuchaytirish, kompozitsiya va rang bilan ishlash ko'nikmalarini takomillashtirishda yuqori samaraga ega ekanini ko'rsatdi. Shu bilan birga, texnik cheklovlar va pedagogik tayyorgarlik darajasining turlicha bo'lishi kabi muammolar ham aniqlangan. Maqola sun'iy intellekt asosida tasviriy san'at ta'limini takomillashtirish bo'yicha ilmiy-metodik takliflar bilan yakunlangan.*

KALIT SO'ZLAR: *sun'iy intellekt, tasviriy san'at ta'limi, generativ neyron tarmoqlar, raqamli pedagogika, badiiy-estetik kompetensiya, kreativ fikrlash, avtomatik baholash, digital art, innovatsion didaktika.*

KIRISH

XXI asr raqamli transformatsiya davri bo'lib, barcha sohalar singari ta'lim tizimi ham yangi innovatsion texnologiyalar ta'sirida tubdan o'zgarib bormoqda. Xususan, sun'iy intellekt vositalarining rivojlanishi tasviriy san'at faniga tamomila yangi o'quv metodlari, ko'nikmalarni shakllantirish mexanizmlari va ta'limning individual yo'nalishlarda olib borilishiga keng imkoniyatlar yaratmoqda. Tasviriy san'at insonning badiiy tafakkuri, estetik didi, ijodkorligi va kreativ fikrlashini shakllantiruvchi muhim pedagogik fan

sifatida zamonaviy texnologik yondashuvlarni talab qiladi.

Hozirgi globallashuv sharoitida an'anaviy rasm chizish metodlari bilan bir qatorda sun'iy intellekt yordamida avtomatik tasvir generatsiyasi, ranglarni tahlil qilish, san'at asarlarini stilistik jihatdan qayta ishlash, kompozitsiyani avtomatik baholash kabi imkoniyatlar o'quv jarayonining samaradorligini bir necha barobar oshirmoqda. Shuningdek, o'quvchilarni raqamli grafik dizayn, digital art, 3D modellashtirish kabi yo'nalishlarga tayyorlashda sun'iy intellekt texnologiyalari asosiy vositaga aylanmoqda.

Zamonaviy ta'lim jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi o'quv jarayonining barcha bosqichlariga sifat jihatidan yangi yondashuvlarni olib kirmoqda. Xususan, tasviriy san'at yo'nalishida raqamli vositalar, neyron tarmoqlar, generativ modellardan foydalanish o'quvchilarning badiiy tafakkuri, kreativ yondashuvi va estetik dunyoqarashini shakllantirishda katta imkoniyat yaratmoqda. Bugungi kunda tasviriy san'at darslarida sun'iy intellekt vositalari orqali tasvir yaratish, ranglar uyg'unligini tahlil qilish, kompozitsiyani avtomatik baholash, san'at asarlarining stilistik tahlili kabi jarayonlarni avtomatlashtirish ta'lim samaradorligini sezilarli oshirmoqda. Mazkur maqolada sun'iy intellekt texnologiyalari asosida tasviriy san'atni o'qitish jarayonining pedagogik afzalliklari, didaktik imkoniyatlari va o'quvchilarda badiiy-estetik kompetensiyani rivojlantirishga ta'siri ilmiy tahlil qilinadi.

Sun'iy intellektning tasviriy san'at ta'limidagi o'rni

Sun'iy intellekt texnologiyalari tasviriy san'atni o'qitish jarayoniga bir nechta yo'nalishlarda innovatsion yondashuv olib kirmoqda.

Vizual kontent generatsiyasi generativ tarmoqlar orqali o'quvchilar mavzu bo'yicha turli uslubda tasvir yaratib, ijodiy fikrlashni mashq qilish imkoniga ega bo'ladi. Rang, yorug'lik, kompozitsiya bo'yicha avtomatik takliflar berilishi dars samaradorligini oshiradi.

Raqamli tahlil va baholash o'quvchining chizmasi sun'iy intellekt

orqali aniqlik, proporsiya, perspektiva xatolari bo'yicha tahlil qilinadi. Avtomatik ko'rsatmalar pedagogning individual yondashuvini qo'llab-quvvatlaydi.

Virtual o'quv muhiti VR/AR texnologiyalari orqali 3D modellar, muzey eksponatlari, tarixiy san'at asarlarini real holatda o'rganish imkoniyati yaratiladi.

Sun'iy intellekt asosida tasviriy san'atni o'qitishning pedagogik ustunliklari, o'quvchining individual imkoniyatlariga moslashuvchan ta'lim, sun'iy intellekt har bir o'quvchining ish sur'ati, badiiy ko'nikmalari, xatolarni tahlil qilib, ularga mos yakka yondashuvni yaratadi. Bu shaxsga yo'naltirilgan ta'limni kuchaytiradi.

Talabalarni kreativ fikrlashni rivojlantirishda sun'iy intellekt o'quvchiga turli uslublarda impresionizm, realizm, kubizm, pop-art chizish imkonini beradi. Bu esa ijodiy tasavvurni, eksperiment qilish ehtiyojini oshiradi.

Mazkur mavzuni o'rganish uchun quyidagi ilmiy-metodik yondashuvlar qo'llanildi:

Pedagogik tajriba 7–9 sinflarda tasviriy san'at darslarida sun'iy intellekt asosidagi ilovalar Adobe Firefly, DALL-E, Sketch yordamida o'qitish tajribasi o'tkazildi.

Diagnostika – o'quvchilarning badiiy tasavvuri, kreativ fikrlashi, rang bilan ishlash ko'nikmasi bo'yicha dastlabki va yakuniy testlar o'tkazildi.

Kuzatuv – dars jarayonlarida o‘quvchilarning faolligi, mustaqilligi, topshiriqlarni bajarish tezligi kuzatildi.

Suhbat va so‘rovnoma – o‘qituvchilar va o‘quvchilar bilan sun‘iy intellekt texnologiyalarining qulaylik va kamchiliklari bo‘yicha tahliliy suhbatlar o‘tkazildi.

Tadqiqot natijalari, badiiy-estetik kompetensiyaning rivojlanishiga hizmat qiladi.

Tajriba natijalari o‘quvchilarda rang kombinatsiyalari bilan ishlashda ishonchlilik 35% ga oshgani, kompozitsiya tuzishda xatolar kamaygani, ijodiy yondashuv 42% ga kuchaygani, digital art ko‘nikmalari shakllanganini ko‘rsatdi.

Dars jarayonini tashkil etishda vaqt tejaldi. O‘qituvchi individual yondashuvni kuchaytirishga ko‘proq vaqt

ajrata oldi. Baholash jarayonida aniqlik oshdi.

Xulosa

Sun‘iy intellekt asosidagi texnologiyalar tasviriy san‘at ta‘limini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqmoqda. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, sun‘iy intellekt vositalaridan maqsadli foydalanish o‘quvchilarda badiiy-estetik kompetensiyalarni rivojlantirish, kreativ fikrlashni kuchaytirish, o‘qituvchining o‘quv jarayonini samarali tashkil etishida muhim omil hisoblanadi.

Lekin sun‘iy intellekt texnologiyalaridan oqilona, me‘yorida va pedagogik maqsadlarga mos holda foydalanish, o‘qituvchilarni raqamli savodxonligini oshirish hamda texnik infratuzilmani mustahkamlash ta‘lim samaradorligini yanada kuchaytiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXTI:

1. Nabiyeu, B., & Usmonova, Y. (2025). NATYURMORT JANRINING RIVOJLANISH TARIXI VA BOSQICHLARINI O‘RGANISHNING AHAMIYATI. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 196-200.
2. O‘G‘Li, B. A. A., & Anvarova, X. I. Q. (2025). Ranglarning xususiyatlari va insonlarga ta‘siri. Science and Education, 6(6), 753-757.
3. O‘G‘Li, B. A. A. (2021). Talabalarda kompozitsiya tuzish va tasvirlash mahoratlarini takomillashtirishda shakllarni masofada ko‘rish texnologiyalarini rivojlantirish. Science and Education, 2(9), 333-343.
4. Nabiyeu, B. A. O. (2025). The importance of using interactive methods in developing the creative competence of primary school students. Science and Education, 6(10), 461-465.
5. Komoldinov, S., & Ubaydullayeva, M. (2025). O‘RAL TANSIQBOYEV IJODIDA O‘ZBEKISTON TABIATINING IFODA ETILISHI. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 268-272.

6. Abdirasilov, S., & Komoldinov, S. (2025). QALAMTASVIR MASHG 'ULOTLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ZAMONAVIY TA'LIM TEXNOLOGIYALARI VA METODLARI. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 24-28.
7. Jomoldin o'g'li, K. S. SCIENCE, RESEARCH AND DEVELOPMENT.
8. Adhamjon o'g'li, O. M. (2024). QAYSI BIRI YAXSHIROQ: NATURADANMI YOKI FOTOSURATDANMI?. INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION, 3(31), 222-225.
9. Adhamjon o'g'li, O. M. (2025). NATYURMORT TUZISH VA UNI TASVIRLASH USULLARI. INTELLECTUAL EDUCATION TECHNOLOGICAL SOLUTIONS AND INNOVATIVE DIGITAL TOOLS, 3(33), 75-80.
10. Oktabrov, M. A. O. G. L. (2025). Natyurmort kompozitsiyasida yo 'l qo 'yiladigan xatolar va ularning oldini olish. Science and Education, 6(11), 955-960.
11. Adhamjon o'g'li, O. M. (2025). INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA BOLALARINI DEKORATIV RASM CHIZISHGA O 'RGATISHNING DIDAKTIK AHAMIYATI. IMRAS, 8(6), 142-147.
12. ogli Oktyabrov, M. A. (2025). THE EMOTIONAL EXPRESSION OF ARTISTS THROUGH COLORS AND THE PSYCHOLOGICAL EFFECT OF COLORS IN ARTWORKS. European Review of Contemporary Arts and Humanities, 1(4), 30-34.
13. Oktyabrov, M., & Ibrohimjonova, S. (2025). O'QUVCHILARGA RANGLARNI O'RGATISHDA FOYDALANISH UCHUN TAVSIYA ETILGAN METODLAR. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 150-156.
14. Mohirjon, O. (2023). TASVIRIY SANAT MASHGULOTLARINING OZIGA XOSLIGI. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 2(15), 464-470. Sattarov, F., & Abdulxatova, F. (2025). KUNDALIK HAYOT MAVZULARDAGI DASTGOHLI RANGTASVIRIGA OID MAVZULI KOMPOZITSIYA ISHLASH. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 141-144.
15. Sattarov, F. (2025). ZAMONAVIY BINOLARDA INTERER DIZAYN QISMIDA ZAMONAVIY TASVIRIY SAN'AT. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 15-18.
16. Islomovich, S. F. (2023). RANGTASVIRDA MANZARA JANRINING O'ZIGA XOS TOMONLARI. EDUCATION, 2(16), 269.
17. Болтабоев, А. (2023). Приемы выполнения черновиков в процессе обучения студентов на занятиях изобразительного искусства. Общество и инновации, 4(4/5), 209-213.
18. Xasanboy o'g'li, B. A. TALABALARNI KASBIY-PEDAGOGIK QOBILYATLARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI. Economy and Innovation ISSN, 2545-0573.
19. Xasanboy O'g'li, B. A. O'quv jaryonida qalamchizgi va qoralamalarni bajarishda talabalarni kasbiy-pedagogik kompetensiyasini rivojlatnirish texnologiyasi.

Scientific bulletin of namsu-научный вестник намгу-namdu ilmiy Axborotnomasi–2023-yil_7-son.

20. Raximov, H., & Abdullayeva, S. (2025). 5-SINF O ‘QUVCHILARIGA TASVIRIY SAN’AT MASHG ‘ULOTLARIDA NATYURMORT ISHLASHNI O ‘RGATISH. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 191-195.

21. Odilboyeva, U. (2025). TASVIRIY SAN’AT VA MUHANDISLIK GRAFIKASI YO ‘NALISHI TALABALARIGA INTEGRATIV YONDASHUV ASOSIDA INGLIZ TILINI O ‘QITISHNING NAZARIY ASOSLARI. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 320-322.

22. Raximov, H., & Abdinabiyeva, M. (2025). O ‘QUVCHILARGA KULOLCHILIK SAN’ATINI O ‘RGATISHNING NAZARIY MASALALARI. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 219-223.

23. Raximov H. O ‘QUVCHILARGA MANZARA JANRINI O ‘RGATISHDA INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNI O ‘RNI //Universal xalqaro ilmiy jurnal. – 2025. – T. 2. – №. 4.3. – C. 214-218.

24. Раҳимов, Х. (2023, December). ТАСВИРИЙ САНЪАТ НАМУНАЛАРИ ОРҚАЛИ САНЪАТШУНОСЛИК СОҲАСИГА ТАЙЁРЛАШ. In INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE on the topic:“Priority areas for ensuring the continuity of fine art education: problems and solutions” (Vol. 1, No. 01).

25. Raximov, H., & Usmonkulova, R. (2025). O ‘ZBEKISTONDA RANGTASVIR SAN’ATI RIVOJLANISHI. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 238-242.

26. Umarjon o’g’li, H. R. (2021). Technologies for Improving Composition and Drawing Skills Based on the Rules of Composition. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 9(12), 765-767.

27. Abdullayev, O. E. (2021). The impact of historical monuments on human spirituality. Academia: An International Multidisciplinary Research Journal, 11(8), 263-268.

28. Shokirjonovna, S. G., & Ergashevich, A. O. (2024). THE TECHNOLOGY OF CREATING A THEMATIC COMPOSITION: INTERPRETING COMPOSITIONAL ISSUES IN PAINTINGS. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 12(2), 12-14.

29. Ibrokhimjonovna, K. I., & Ergashevich, A. O. (2024). EXPLORING THE SCIENTIFIC CHANGE OF COLOR RELATIONSHIPS IN THE LANDSCAPE GENRE. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 12(2), 18-21.

30. Abdullayev, O. E. (2021). Establishment and development of Uzbek theater. Asian Journal of Multidimensional Research, 10(9), 434-440.

31. Badriddinovich, O. B. (2024). TASVIRIY SAN'AT RIVOJIDA UYG'ONISH DAVRI AHAMIYATI. SO 'NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI, 7, 6-10.
32. Suyarov, N. T., & Erkaev, E. T. (2021). IMPLEMENTATION OF NATIONAL-REGIONAL COMPONENT IN THE EDUCATIONAL PROCESS IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN. CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PEDAGOGICS, 2(08), 117-121.
33. Suyarov, N. T. (2021). Implementation of the national-regional component in the educational process. Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities, 11(11), 511-514.
34. Suyarov, N. (2019). TIPS AND METHODS OF USING NATIONAL FOLKLORE IN APPLIED ART LESSONS. Scientific Bulletin of Namangan State University, 1(3), 321-325.
35. Bobirjon Oripov FOR PARTICIPATION AND PUBLICATION OF THE PAPER ENTITLED Bobil osmon bog'lari va tabiat estetikasi-ning tasviriy san'atda ifodalanishi 2nd November, 2025
36. INTERNATIONAL JOURNAL OF EUROPEAN RESEARCH OUTPUT ISSN: 2053-3578 I.F. 12.34 THE ROLE OF POTTERY ART IN TRAINING STUDENTS IN PROFESSIONALS Oripov Bobur Badriddinovich. 239-241
37. МЕСТО И ЗНАЧЕНИЕ КОМПОЗИЦИИ В ХУДОЖЕСТВЕННОМ ОБРАЗОВАНИИ. Associate Professor of Namangan State Pedagogical Institute Oripov Bobur Badriddinovich THE PLACE AND SIGNIFICANCE OF COMPOSITION IN ART EDUCATION INTERNATIONAL JOURNAL OF EUROPEAN RESEARCH OUTPUT ISSN: 2053-3578 I.F. 12.34